

Положення міжнародних угод, що регулюють діяльність з боротьби зі злочинністю, охоплюють не лише аспекти систематизації кримінального законодавства, а й низку інших питань, пов'язаних з кримінальним переслідуванням.

В наш час одним із ключових питань кримінально-процесуального законодавства України є регулювання та виконання норм, пов'язаних з екстрадицією. Міжнародне співробітництво стає все більш поширеним явищем, що потребує відповідного законодавчого врегулювання щодо видачі осіб, що належать до злочинних угруповань. Ратифікація двох конвенцій, пов'язаних із видачею осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (Європейської та Співдружності Незалежних Держав), відображала деякі розбіжності, що вимагали звернення до ст. 9 Конституції України для урахування ієрархії міжнародно-правових норм. В результаті впровадження цих міжнародних актів у нормативно-правову базу України була створена глава 44 Кримінального процесуального кодексу України, яка в даний момент регулює питання щодо екстрадиції осіб, які вчинили кримінальне правопорушення [3].

Отже, можна зробити висновок, що ратифікація міжнародних договорів щодо боротьби зі злочинними угрупованнями є необхідним кроком для вдосконалення національного законодавства України. Впровадження норм, передбачених цими міжнародними угодами, є позитивним кроком у впровадженні ефективного механізму боротьби з організованою злочинністю, оскільки укладення таких договорів показує дієвість цих положень законодавства у інших розвинених державах світу, які є ініціаторами їх впровадження.

1. Шило О. Г., Новожилов В. С. Міжнародне право в системі джерел кримінального процесуального права України. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 3. С. 89–98. URL : https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18206/1/Shulo_Novojilov_89-98.pdf.

2. Зьома В. Екстрадиція в Україні, або кого не видають! *NOBILI*. URL : <https://nobili.ua/news/blog/extradition-in-ukraine-001-1/>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

УДК 341.231.14

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/335-336

Єлизавета МАЗУРЕНКО

студентка спеціальності «Право»

Тетяна СУПРУН-КОВАЛЬЧУК

доцент кафедри

соціально-економічних дисциплін

КЗВО «Барський

гуманітарно-педагогічний коледж

ім. М. Грушевського»,

кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

В історії сучасного світу захист прав людини став однією з найбільш важливих та актуальних проблем. У контексті глобалізації та взаємозв'язку країн виникає необхідність ефективних міжнародних механізмів захисту прав людини. Ці механізми створені для того, щоб забезпечити дотримання прав людини на міжнародному рівні та забезпечити відповідальність країн за їх порушення. Вступ до вивчення та розуміння міжнародного механізму захисту прав людини відкриває двері до аналізу та обговорення найважливіших аспектів цієї проблематики, включаючи роль міжнародних організацій, договорів, судових установ та інших інструментів, спрямованих на захист головних цінностей людства.

Механізми міжнародного захисту прав людини – це система міжнародних (міждержавних) органів і організацій, які безпосередньо займаються захистом прав людини [2].

Ст. 55 Конституції України, яка надає право громадянам звертатися до міжнародних механізмів захисту прав людини, має на увазі винятково міждержавну частину механізму. Такі (міждержавні) органи відрізняються тим, що вони створюються за взаємною згодою кількох держав, як правило, оформленою міжнародною угодою, діють у межах такої угоди, яка визначає їхні повноваження і спеціальні правила процедури.

Відповідно міждержавні правозахисні організації відрізняються тим, що:

- а) вони дійсно мають вплив на уряди;
- б) найчастіше їхні рішення обов'язкові для виконання, і в будь-якому випадку їхню думку не можна зігнорувати;
- в) вони змушують міжнародне співтовариство звертати увагу на порушення прав людини [1].

Схематично всі правозахисні міжнародні організації можна розподілити на дві групи: універсальні та регіональні.

Універсальні правозахисні механізми – це органи й організації, які поширюють свою діяльність на увесь світ, незалежно від державних і регіональних кордонів (Рада з прав людини при Генеральній Асамблеї ООН, Комісія з прав людини ЕКОСОП ООН, Комітет з прав людини, Верховний комісар ООН з прав людини, Верховний комісар ООН у справах біженців і т.д.). У 1948 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Всезагальну декларацію прав людини.

Універсальні правозахисні органи поділяють на три види:

- 1) постійні органи – Комісія ООН з прав людини, Комісія становища жінок.
- 2) органи, створені згідно з міжнародними угодами, укладеними під егідою ООН. На виконання усіх цих угод були створені: Комітет ООН з прав людини (не плутати з Комісією ООН), Комітет з економічних, соціальних і культурних прав, Комітет з расової дискримінації, Комітет проти катувань тощо. У рамках ООН було розроблено безліч міжнародних договорів про захист прав людини: Конвенцію про ліквідацію усіх форм расової дискримінації, Конвенцію про запобігання катуванням та іншому жорсткому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню тощо;

3) спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй – є постійно діючими міжнародними організаціями, які працюють на підставі власних статутів і угод з ООН. Сьогодні існує 16 таких організацій, які займаються правами людини. До таких установ відносяться насамперед Міжнародна Організація Праці (МОП) і Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО).

Регіональною міжнародною організацією називають, якщо її учасниками є держави, розташовані в межах певного регіону земної кулі, наприклад, Європи, Африки чи Південної Америки.

Види регіональних систем захисту прав людини:

1) міжамериканська – діє в рамках Організації Американських Держав і представлена Міжамериканською комісією з прав людини і Міжамериканським судом з прав людини;

2) африканська – складається з Африканської комісії прав людини і народів, що є органом Організації Африканської Єдності. Вона діє на підставі Африканської хартії прав людини і народів. Комісія заслуховує кожні два роки звіти держав про законодавчі й інші заходи щодо захисту прав людини;

3) європейська – діє в рамках Ради Європи, членом якої Україна є з 1995 р. Головний європейський правозахисний орган – Європейський суд з прав людини. Рішення цього суду впливають на формування не тільки європейських, але і світових стандартів прав людини.

Правозахисних інстанцій у світі дуже небагато, громадянин України може звернутися тільки до чотирьох: Комітету з прав людини, Комітету проти катувань, Європейського суду з прав людини і Комітету із свободи асоціацій МОП [2].

Отже, міжнародні механізми захисту прав людини є невід'ємною складовою глобального зусилля у забезпеченні справедливості та рівності для всіх. Шляхом створення нормативних актів, моніторингу дотримання прав людини та розгляду скарг ці механізми сприяють усуненню порушень прав та просувають ідеал гідності та свободи. Проте їхня ефективність залежить від співпраці країн та готовності виконувати прийняті зобов'язання. Тільки за взаємодії та взаєморозуміння створюються умови для сталого захисту прав людини на міжнародному рівні.

---

1. 2. Міжнародні механізми захисту прав людини. Право громадян України на звернення до конвенційних органів з захисту прав людини. *Адвокат Шатарська Таміла*. URL : <https://www.shatarska.in.ua/2-mizhnarodni-mexanizmi-zaxistu-prav-lyudini-pravo-gromadyan-ukra%D1%97ni-na-zvernennya-do-konvencijnix-organiv-z-zaxistu-prav-lyudini/>.

2. Міжнародні механізми захисту прав людини. Право громадян України на звернення до конвенційних органів з захисту прав людини. *Юридична консультація Толмачових*. URL: <https://yuristy.sumy.ua/advokatskij-ispit/usna-chastina/39-15-evropejska-konventsija-pro-zakhist-prav-lyudini-i-osnovopolozhnikh-svobod/350-mizhnarodni-mekhanizmi-zakhistu-prav-lyudini>.